

Het sluiten van kolencentrales en emissiehandel

Met de 'Wet verbod kolen bij elektriciteitsproductie' heeft Nederland zich, net als 11 andere Europese lidstaten, gecommitteerd tot het uitschakelen van het gebruik van kolen. De Nederlandse energiesector moet uiterlijk in 2030 stoppen met steenkool. Hoewel het sluiten van kolencentrales dringend en noodzakelijk is om nationale en Europese klimaatdoelstellingen te halen, kan het paradoxaal genoeg negatief uitpakken voor gezamenlijke Europese klimaatactie via het Europese Emissiehandelssysteem (EU ETS).

De relatie tussen het EU ETS en het uitschakelen van steenkool is te beschrijven als tweerichtingsverkeer. De Europese handel in emissierechten stimuleert het einde vervuilende steenkool, echter, het van het net halen van kolencentrales heeft ook invloed op de emissiemarkt en het kan zelfs leiden tot een toename van de totale uitstoot in Europa. Zonder aanvullende maatregelen kunnen Europese lidstaten emissierechten blijven veilen voor kolencentrales die niet meer in gebruik zijn.

Volgens recente berekeningen betreden zeker 2 miljard overtollige emissierechten tussen 2021 en 2030 de Europese emissiemarkt, als gevolg van de kolenuitstap. Tegen 2040 zijn dit er 6,18 miljard. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk om een overschot en daarmee prijsdaling binnen het EU ETS te voorkomen.¹

Hervormingen emissiemarkt: Market Stability Reserve (MSR)

In het najaar van 2017 heeft de Europese Unie overeenstemming bereikt over de hervormingen voor de 4e fase (2021-2030) van het EU ETS. De hervorming omvatte een aantal belangrijke veranderingen, waarvan er twee van bijzonder belang zijn in de context van het sluiten van kolencentrales:

1. De Market Stability Reserve (MSR) werd aangescherpt.

- De snelheid waarmee overtollige emissierechten worden opgenomen in de MSR zal tot 2023 worden verdubbeld van 12% tot 24%, wat betekent dat niet-actieve rechten sneller van de markt worden gehaald.
- In de reserve aangehouden overtollige emissierechten die het totale aantal in het voorgaande jaar geveilde emissierechten overschrijden, worden vanaf 2023 permanent geschrapt. Dit betekent dat overtollige emissierechten na de sluiting van elektriciteitscentrales niet kunnen worden gebruikt voor CO₂-uitstoot in de toekomst.

2. Lidstaten mogen eenzijdig hun veilingvolumes verminderen in overeenstemming met het aantal emissierechten dat na de sluiting van een centraal inactief is geworden. Volgens [Artikel 12, lid 4 van de ETS richtlijn](#) mogen lidstaten een equivalent emissierechten aftrekken van de totale hoeveelheid te veilen emissierechten.² Dit zou een verdere toename van het overaanbod van emissierechten voorkomen en compenseert voor indirecte waterbedeften.

Zonder implementatie van Artikel 12 lid 4, is het zeer waarschijnlijk dat het overschot aan emissierechten opnieuw groeit. Doordat de emissierechten na sluiting van centrales terugstromen op de markt, zal het absolute aantal rechten dat wordt opgenomen door de MSR toenemen, maar het zal te groot zijn voor het mechanisme om aan te kunnen. Uit verschillende marktprognoses blijkt dat het totale overschot aan emissierechten opnieuw zal stijgen na 2023, wanneer het opnamepercentage wordt verlaagd naar 12%.³

Aanbeveling

Het is cruciaal van belang dat Nederland gebruik maakt van Artikel 12 lid 4. Concreet betekent dit dat een bepaalde hoeveelheid emissierechten niet wordt geveild. Op korte termijn is dit inkomstenderving door teruglopende overheidsinkomsten uit veilingopbrengsten. Echter, het is onmogelijk nauwkeurig te berekenen wat de netto budgettaire impact zal zijn, aangezien het eveneens zeker is dat er kosten verbonden zijn aan een verzwakt EU ETS. Bovendien, door regionale allianties te vormen kunnen landen hun acties coördineren zodat de intrekking van vergunningen door lidstaten een opwaartse druk op de ETS-prijs uitoefent.

Tot slot is het belangrijk te onthouden dat het EU ETS primair bedoeld is als klimaatinstrument. Het feit dat lidstaten hiermee inkomsten kunnen genereren om vervolgens te investeren in klimaatactie is een grote kracht van het systeem, maar slechts bijzaak. Het ETS heeft tenslotte als doelstelling om de CO₂-uitstoot terug te brengen naar nul, wat ook zal leiden tot een vermindering van de inkomsten, naar uiteindelijk nul.

---

1. Carbon Market Watch (2019) Avoiding A Carbon Crash: how to phase out coal and strengthen the EU ETS.

2. Article 12.4 of the revised ETS directive can be found on the European Commission's website

3. ERCST (2018), 2019 State of the EU ETS report